

Sipoon kunta Arviointikertomus 2021

7.6.2022

Sisällys

1.	Johdanto.....	4
1.1.	Tarkastuslautakunnan tehtävät	4
1.2.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta	5
1.3.	Tilintarkastus.....	6
2.	Vuoden 2020 arviointikertomuksen käsittely	6
3.	Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2021	8
3.1.	Tarkastuslautakunnan arvio talouden suunnittelukaudesta	9
4.	Toiminnan sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2021	10
4.1.	Kunnanhallituksen alaiset osastot	10
4.2.	Kehitys- ja kaavoituskeskus.....	12
4.3.	Sosiaali- ja terveysosasto	15
4.4.	Sivistysosasto	17
4.5.	Tekninen valiokunta, rakennus- ja ympäristövaliokunta	21
5.	Sipoon Vesi.....	24
6.	Henkilöstö	25
7.	Loppusanat.....	27
8.	Allekirjoitukset.....	27

Tarkastuslautakunnan terveiset kuntalaisille

Vuotta 2021 voi luonnehtia kuormittavaksi vuodeksi monista kunnasta riippumattomista syistä. Vallitseva pandemia, myöhästyneet kuntavaalit sekä valmisteleva työ hyvinvointialueuudistusta varten ovat syöneet Sipoon osaavilta viranhaltijoilta merkittävän osan heidän ajastaan. Tätä kirjoittaessa Euroopassa on sota, joka luo yleistä huolta ja epävarmuutta sekä tuo haasteita myös kunnan toimiin. Koronapandemia toivottavasti jo hellittää, mutta edessä on uusia haasteita ja epävarmuustekijöitä riittää. Tarkastuslautakunta haluaa osoittaa kiitoksensa kunnan viranhaltijoille, jotka ovat joutuneet sopeutumaan nopeasti muuttuneisiin tilanteisiin.

Tarkastuslautakunnan erityisiä huomioita vuodesta 2021:

- Kunnasta riippumattomat poikkeamat kuormittanut henkilöstöä
- Nuorten mielenterveysongelmien lisääntyminen
- Sipoossa monipuolisen rakentamisen tasapaino ei ole toteutunut
- Kunnan omien prosessien kehittämiseen ei ole jäänyt riittävästi resursseja
- Henkilöstön asiantuntemus, saatavuus ja osaamispula on koko kunnan tasolla merkittävä riski
- Tulevan SOTE uudistuksen valmistelu ja ennakointi
- Hyvää hallinnointitapaa, demokratiaa ja päätöksen teon läpinäkyvyyttä ja yhdenvertaisuutta tulee edelleen kehittää
- Odotuksiin nähden kunnan taloudellinen tulos positiivinen yllätys

1. Johdanto

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Sipoon kunnan vuoden 2021 hallinto ja talous on tarkastettu kuntalain ja kunnan hallintosäännön mukaisesti. Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalain 121 §:n mukaan seuraavasti:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kullakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kuntalain mukaan kunnanhallitus antaa kunnanvaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta

Valtuustokauden vaihtuessa tarkastuslautakunnan kokoonpano luonnollisesti muuttui. Edellinen tarkastuslautakunta kokoontui 12 kertaa vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla ja uusi toimensaan aloittanut tarkastuslautakunta kokoontui 4 kertaa syksyn 2021 aikana. Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2022 alkupuoliskon aikana yhteensä 10 kertaa. Arviointitehtävänsä toteuttamiseksi lautakunta on kuullut kokouksissaan viranhaltijoita ja esittänyt viranhaltijoille ja luottamushenkilöille kirjallisia tietopyyntöjä. Lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman toteutumista ja pitänyt yllä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden sidonnaisuusrekisteriä. Julkaistut sidonnaisuusilmoitukset ovat luettavissa kunnan verkkosivuilla <https://www.sipoo.fi/palvelu/sidonnaisuudet/>. Tarkastuslautakunta tarkastaa ilmoitukset ennen tiedon viemistä rekisteriin ja yleiseen tietoverkkoon.

Tarkastuslautakunta haluaa muistuttaa johtavia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä ajantasaisten sidonnaisuusilmoitusten jättämisestä.

Kunnanvaltuuston 30.8.2021 (§ 67) valitseman uuden tarkastuslautakunnan kokoonpano on seuraava:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Thomas Sundström, puheenjohtaja	Ann-Christin Nokelainen
Markus Söderqvist, varapuheenjohtaja	Anders Backström
Maria von Flittner	Maria Thelen
Laura Laakso	Harri Lehtonen
Timo Bonsdorff	Jarkko Haverinen

Tarkastuslautakunnan päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esityksestä ja päätökset on tehty yksimielisesti lautakunnan jäsenten kesken. Pöytäkirjanpitäjänä on toiminut Tommi Heittola.

Tarkastuslautakunta on laatinut ensimmäisen vuosittaisen arviointikertomuksensa kunnanvaltuustolle vuodelta 2021. Arviointi on perustunut vuoden 2021 tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin sekä viranhaltijoille esitettyihin kyselyihin. Tarkastuslautakunta laati arviointisuunnitelman valtuustokaudelle kokouksessaan 7.9.2021. Arviointikertomuksen sisällöstä ja kannanotoista päättää tarkastuslautakunta yhdessä. Tarkastuslautakunta on seurannut myös tilintarkastussuunnitelman toteutumista.

Tarkastuslautakunta esittää valtuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus ja valiokunnat ottaisivat huomioon toiminnassaan arviointikertomuksessa esitetyt suositukset ja havainnot, ja antavat syyskuun 2022 loppuun mennessä lausunnon valtuustolle, mihin toimenpiteisiin esitettyjen suositusten ja havaintojen johdosta on ryhdytty.

1.3. Tilintarkastus

Kunnan vuoden 2021 hallinto ja talous on tarkastettu kuntalain ja kunnan hallintosäännön mukaisesti. Lakisääteisten tilintarkastuspäivien lukumäärä on arviolta 37 tarkastuspäivää. Sen lisäksi tulevat lautakunnan sihteerintehtävät ja mahdollisesti ostettavat asiantuntijapalvelut. Tilintarkastusyhteisö antaa lautakunnalle kirjallisia ja suullisia raportteja tarpeen mukaan. Tilintarkastuskertomus annetaan tilinpäätöksen tarkastamisen jälkeen valtuustolle.

Edellinen tarkastuslautakunta valmisteli ja teki valtuustolle ehdotuksen tilintarkastusyhteisön valinnasta. Tilintarkastusyhteisöksi tilikausiksi 2021-2024 on valittu KPMG Oy Ab. Kunnanvaltuusto teki hankintapäätöksen 24.5.2021 (§ 55). Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT, CIA Martin Slotte.

Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman toteutumisesta. Tilintarkastaja on antanut tarkastuslautakunnalle vuoden 2021 tilintarkastuksesta kaksi kirjallista raporttia. Nämä raportit ovat lisäksi toimitettu kunnanjohtajalle, talousjohtajalle ja laskentapäällikölle.

Tarkastuslautakunta kehottaa kunnan johtavia virkamiehiä luomaan selkeän polun heille osoitettujen raporttien ja tietojen kulkemiseksi edelleen.

2. Vuoden 2020 arviointikertomuksen käsittely

Kunnanhallitus on antanut lausunnon vuoden 2020 arviointikertomuksen perusteella. Lausunto valmistui syyskuun lopussa ja on käsitelty kunnanhallituksen kokouksessa 20.9.2021. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnanhallituksen antaman lausunnon vuoden 2020 arviointikertomuksesta 4.10.2021. Tarkastuslautakunta on käsitellyt valtuuston hyväksymän kunnanhallituksen lausunnon 3.11.2021. Tarkastuslautakunta kiittää kunnanhallitusta vuoden 2020 arviointikertomuksen vastineesta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että suurimpaan osaan arviointikertomuksessa esiin nostettuihin huomioihin ja suosituksiin on vastattu tyydyttävästi ja joihinkin varsin perusteellisesti. Samaan hengenvetoon Tarkastuslautakunta toteaa että kunnanhallituksen vastineessa olisi voitu avata lähemmin tilannetietoa seuraavien huomioiden/suosittelusten osalta:

2.1 Talouspalvelujen sisäiset palvelusopimukset

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan sisäisiä palvelusopimuksia on tarjottu eri osastoille, mutta eivät ole edenneet allekirjoitusvaiheeseen vuoden 2021 aikana.

Tarkastuslautakunta kehottaa kunnanhallitusta viemään talouspalveluiden valmistelemissä sisäisiä palvelusopimuksia käytäntöön.

2.2. Vuoden 2020 tehdyt sisäiset tarkastukset ja konsernivalvonnan parantavat toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan vuoden 2020 sisäisten tarkastuksien suosituksista osa on johtanut toimenpiteisiin, mutta esimerkiksi keskinäisten kiinteistöyhtiöiden hallintoon ja talouteen liittyy vielä kehitettäviä toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta ilmaisee edelleen huolensa siitä, kuinka sisäisen tarkastuksen raporteissa esitetyt huomiot ja suositukset johtavat laajemmin konkreettisiin toimenpiteisiin kunnassa ja kuinka niiden seuranta toimii.

Vuoden 2021 vastineessaan kunnanhallitus on sanonut ottavansa toimintaa kehittäessään huomioon vuoden 2020 BDO:n tekemän riskiraportin havainnot. Riskiraportin perusteella suurin tunnistettu riskitekijä oli Sote-uudistuksen taloudellinen vaikutus Sipoon kunnalle, jonka johdosta syksyllä 2021 teetettiin erillinen Inspira Oy:n tekemä talousprogressioanalyysi vuosille 2023-2030, jonka Inspiran konsultit esittelivät kunnanhallituksen kokouksessa 26.11.2021. Inspiran raporttia tullaan päivittämään vielä vuoden 2022 aikana.

Tarkastuslautakunnan mielestä myös muut BDO:n riskiraportissa todetut havainnot tulisi ohjata niille kuuluville viranhaltijoille, jotka puolestaan tuovat valtuustolle nähtäväksi toimenpide-ehdotuksen, vastuuhenkilön ja aikataulun viimeistään vuoden 2022 aikana. Tarkastuslautakunnan mielestä riskikertoimella 9.0 / 12 kpl suurinta tunnistettua riskiä tulisi viipymättä ottaa työn alle.

2.3. Hyvä hallintotapa ja Nevas Gård maankäyttösopimus

Vuonna 2020 vastaanotettu vahingonkorvausvaatimus on luokiteltu kunnan toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen riskienhallintaosiossa merkitykseltään vähäiseksi eikä vahingonkorvausvaatimuksella arvioida olevan merkittävää vaikutusta kunnan tulokseen. Vahingonkorvausvaatimuksen käsittelystä ei ole merkintää kunnanhallituksen pöytäkirjoissa vuonna 2020 eikä vuonna 2021.

Tarkastuslautakunta kehottaa kunnanjohtajaa edistämään asian käsittelyä toimitelmissä sekä informoimaan valtuustoa korvausvaadeprosessin etenemisestä vuoden 2022 aikana.

2.4. Realistinen talousarvio

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että toisena vuonna peräkkäin HUSin erikoissairaanhoidon kustannukset oli selvästi alibudjetoitu vastoin HUSin antamaa talousarviota. Tarkastuslautakunta kehottaa laatimaan budjetin realistisen arvion mukaan ja huomioimaan kuntalaisten ikärakenteen sekä kunnan väestönkasvun mukanaan tuomat erikoissairaanhoidon lisäkustannukset.

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2021

Sipoon kunnan vuoden 2021 tilinpäätös oli selvästi parempi kuin mitä osavuotiskatsauksen talousennusteessa vielä arvioitiin. Valtioilta saadut koronaan liittyvien suorien kustannusten korvaukset ja selvästi ennakoitua suurempi verotulokertymä vaikutti tulokseen positiivisesti.

Vuoden 2021 tilinpäätöksen käyttötalouden (Kunta) toimintakate alitti muutetun talousarvion 11 M€:lla. Toimintakulut alittuivat 6,1 M€ ja toimintatuotot ylittivät 4,8 M€.

Kunnanhallituksen toimintakate oli 1,4 milj. euroa ja samalla 2,2 milj. euroa budjetoitua parempi. Budjetoitua parempi toimintakate johtui palvelujen ostomenojen alittumisesta sekä muiden toimintamenojen alittumisesta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimintamenot alittuivat 0,69 milj. euroa ja vastaavasti toimintatuotot ylittivät 4,4 milj. euroa budjetoidun. Toimintakate alittui näin ollen 5,1 milj. euroa. Toimintakatteen alittuminen johtui kunnan valtiolta saamasta korona-avustuksesta.

Sivistysvaliokunnan vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan sivistysvaliokunnan tilikauden 2021 tulos on toteutunut 96,7 %:sti. Toimintatuottojen toteuma oli 122,5 % ja toimintakulujen toteuma 97,9 %.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut toteutuivat ennakoitua suurempina. Opetushallitus myönsi koulutuspalveluille koronaepidemian johdosta suuret valtionavustukset. Lisäksi Sipoon kunta sai odotettua suuremmat kotikuntakorvaukset.

Tekniikka- ja ympäristövaliokunnan vuoden 2021 talousarvio toteutui tulojen osalta lähes täysin suunnitellun mukaisena. Menot jäivät puolestaan jonkin verran budjetoidusta, joten osaston tilinpäätös on kokonaisuudessaan ylijäämäinen. Menojen arvioitua pienempään määrään ovat johtaneet mm. rekrytointiviiveestä ja työvoiman saatavuudesta johtuva henkilöstövaje sekä kuntatalouden sopeutusohjelman määrätietoinen toimeenpano.

Kunnan toimintakulut kasvoivat yhteensä 7,5 M€ eli 4,6 prosenttia edellisvuodesta. Henkilöstökulut vähenivät 1,3 % ja olivat 59,4 M€. Palveluiden ostojen kasvu edellisvuodesta oli 7,2 M€ eli 11,5 prosenttia. Muut toimintakulut vähenivät 0,8 prosenttia edellisvuodesta.

Kunnan verorahoitus yhteensä toteutui lähes 5,5 M€ budjetoitua parempana. Verotuloja kertyi 115,1 M€, mikä on 8 M€ enemmän kuin edellisvuonna. Valtionosuuksia kunta sai 17,6 M€, mikä on lähes 6 M€ vähemmän kuin edellisvuonna. Valtion koronatukitoimet näkyivät erityisesti vuoden 2020 valtionosuuksissa.

Maanmyynnistä saadut myyntivoitot olivat yhteensä 5,7 M€ ja maanvuokratuotot 0,7 M€ vuonna 2021.

Tilikauden 2021 vuosikate (ml. Sipoon Vesi) oli 18,4 M€. ja tilikauden tulos 3,68 M€. Poistoero- ja varausten muutostilikauden jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 2,54 M€.

Vuosikate kattoi suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset, joten kunnan talous oli tasapainossa vuonna 2021. Suunnitelman mukaiset poistot olivat suunnilleen samansuuruiset kuin 2020, eli n. 14,8 M€.

Kunta velkaantui lisää vuoden 2021 aikana ja lainamäärä vuoden lopussa oli 131,1 M€, mikä on 21,7 M€ enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lainakannasta 30 M€ oli lyhytaikaisia kuntatodistusluottoja.

Asukaskohtainen lainamäärä oli vuoden lopussa 5 909 € (konsernilaina 6561 € / asukas).

Tarkastuslautakunnan havainto on, että velkaantuneisuus on Suomen mediaanilukua isompi, mutta ei vielä hälyttävä. Kasvavan kunnan lainat on otettu investointeihin, tämän takia strategian mukaisella kasvu-uralla on pysyttävä.

3.1. Tarkastuslautakunnan arvio talouden suunnittelukaudesta

Kunnan toimintakertomuksen mukaan: ”Yleisen taloudellisen tilanteen kehityksen arviointi niin tulojen kuin menojen suhteen on kevätlvella 2022 erityisen hankalaa.”

Merkittävä epävarmuustekijä on sote-uudistuksen vaikutus jäljelle jäävän kunnan (Huomisen kunta) talouteen. Alustavien laskelmien mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus heikentää Sipoon talouden tasapainoa ja lisää siten sopeutustarvetta kunnalle jäävissä toiminnoissa (Inspira Oy:n selvitys 29.11.2021). Investointitarpeita on ja tulee aina olemaan. Lakisääteisiä palveluita tulee priorisoida, ja vaikka investointeja tulee tehdä huolella harkiten, kunnan ei sovi jarrutella kulttuurin ja harrastusmahdollisuuksien kehittämistä, jotka tukevat kuntalaisten hyvinvointia. Yhdenvertaisuus tulee olla keskeisessä asemassa investointisuunnitelmia tehdessä.

Tämänhetkinen lainamäärä per asukas tulee tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kasvamaan edelleen talouden suunnittelukaudella. Tämänhetkinen muuttunut turvallisuus tilanne ja Ukrainan-sota luovat paljon epävarmuustekijöitä myös talouden näkökulmasta, joita on haastava ennustaa.

Kunnassa laadittiin sopeutusohjelma poliittisen ohjauksen avulla vuonna 2020. Tarkastuslautakunta muistuttaa kunnan johtoa ohjelman seurannan jatkamisesta.

4. Toiminnan sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2021

Toimintakertomuksen mukaan sitovia tavoitteita vuodelle 2021 oli asetettu yhteensä 35 kpl. Osastokohtaisten tavoitteiden osalta esim. sivistisosasto oli jakanut yhden tavoitteen neljään eri alitavoitteeseen.

Tarkastuslautakunta toivoo kunnanhallituksen kiinnittävän huomiota, että toimintakertomuksessa tavoitteiden toteutumisen esittelyä tulisi edelleen jatkossa selkeyttää.

Toimintakertomuksessa arvioitiin 32 sitovan tavoitteen toteutuneeksi, kahden osittain toteutuneeksi ja yhden jääneen toteutumatta. **Tarkastuslautakunnan arvion mukaan 30 sitovaa tavoitetta toteutui, 3 ei toteutunut ja 2 toteutui osittain. Näin ollen 86 % sitovista tavoitteista toteutui tarkastuslautakunnan arvion mukaan.** Vastaava luku edellisenä vuonna oli 76 % (37 tavoitetta, joista 28 toteutui).

4.1. Kunnanhallituksen alaiset osastot

Kunnanhallituksen alaisille osastoille oli asetettu kymmenen (10) valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta, kolme (3) talous- ja hallintokeskukselle ja seitsemän (7) kehitys- ja kaavoituskeskukselle. Sitovien tavoitteiden arviointi löytyy osastokohtaisista kappaleista.

Talous ja hallintokeskus

Talous- hallintokeskukselle oli asetettu valtuustoon nähden kolme (3) sitovaa tavoitetta. Osaston oma arvio oli, että kaikki kolme tavoitetta oli saavutettu. Mittari, tavoitteen ”Vuoden 2021 tavoitteena on saavuttaa asiakaspalveluun uuden asiointipalvelun kautta tulevien yleisten palvelupyyntöjen vastausajaksi 3 työpäivää”, on tarkastuslautakunnan tulkinnan mukaan asetettu melko erikoisella tavalla tavoitteeseen nähden. Tavoitteen ollessa 3 työpäivää tulisi mittari olla korkeintaan 3 työpäivää. Näin ollen tarkastuslautakunnan tulkinnan mukaan kolmesta (3) sitovasta tavoitteesta kaksi (2) tavoitetta voidaan tulkita saavutetuksi ja (1) tavoite jäi saavuttamatta.

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2021	Mittari	Osaston arvio	TLK arvio
Teemme palvelupyynnön käsittelyn läpinäkyväksi.	Vuoden 2021 tavoitteena on saavuttaa asiakaspalveluun uuden asiointipalvelun kautta tulevien yleisten palvelupyyntöjen vastausajaksi 3 työpäivää.	Vastausaika on vuoden mittausjaksolla alle 4 työpäivää Keskimääräinen vastausaika on 3,6 työpäivää.		
Tarkastuslautakunnan kommentti: Mittari ei vastaa asetettua sitovaa tavoitetta ja mittaustulos ja vastausaika ylittää asetetun tavoitteen.				
Asiakas voi käyttää kunnan palveluita 24/7 digitaalisten välineiden avulla. Yli 50 prosenttia digitalisoitujen palvelujen asioinneista tehdään sähköisesti.	Vuoden 2021 tavoitteena on siirtää käytössä olevasta e-lomakepalvelusta asioinnit vahvasti tunnistautuneen asiakkaan asiointipalveluihin ja sulkea vanha e- lomakepalvelu.	E-lomakepalvelu on suljettu, palvelimet on poistettu käytöstä ja asioinnit on siirretty vahvasti tunnistautuneen asiakkaan asiointipalveluihin. E-lomakepalvelu suljettiin lokakuussa 2021 ja palvelimet suljettiin joulukuussa 2021.		

Työhyvinvointikysely tehdään vuosittain.	Vuonna 2021 toteutetaan koko henkilöstölle suunnattu Kevan sähköinen työhyvinvointikysely.	Kysely on toteutettu ja tulosten käsittelylle on laadittu malli ja ohje.		
--	--	--	---	---

Talous- ja hallintopalveluissa keskityttiin vuonna 2021 pitkälti koko kuntaa koskeviin hankkeisiin. Tarkastuslautakunnan mukaan varsinkin talouspalveluyksiköllä, joka jo ennestään operoi varsin niukalla henkilöstömäärällä, on ollut jatkuva ”krooninen” kiire ja näin ollen resursseja ei ole ollut varsinaiseen toiminnan kehittämiseen vuoden 2021 aikana. Uutena toimintana vuonna 2021 alkanut Kuntatieto-ohjelmaan liittynyt raportointi toi lisätoita ja VATE työ vei syksystä lähtien talousjohtajan työajasta lähemmäs 70 %. Lisäresurssia hankittiin ostopalvelujen kautta tilinpäätöksen laadintaa varten. Kiire omalta osaltaan heijastuu kehittämisen passiivisuuteen, talousarvion laadintaan ja seurantaan sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaprosessiin, vaikka konsernin tilinpäätösluvut saatiin valmiiksi maaliskuun loppuun mennessä ylimääräiseen hallituksen järjestämään kokoukseen.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää erityistä huomiota kunnan konsernilaskelmien valmistumiseen ajallaan tilinpäätöstä ja ulkoista tilintarkastusta varten.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan osaaminen/käyttöoikeudet tiettyihin keskeisiin talouden raportointi- ja arviointiohjelmiin saattavat olla ainoastaan yhden työntekijän harteilla. Esimerkiksi sairaustapauksen sattuessa riskinä on esim. raportoinnin viivästyminen.

Tarkastuslautakunta suosittelee talouspalveluyksikköä varmistamaan, että järjestelmien osaaminen ja käyttöoikeudet järjestetään niin että edellä mainitut riskitekijät ja haavoittuvuus minimoidaan. Tarkastuslautakunta korostaa viestinnän tärkeyttä eri osastojen välillä ja varmistamaan, että etätyöskentely ei heikennä tiedonkulkua.

Tarkastuslautakunta kiittää talouspalveluyksikköä siitä, että valtionosuuksien määrä on kunnalta tarkistettu oikeaksi ja päätös tyytymisestä valtionosuuksien määrään on viety kunnanhallitukselle hyväksyttäväksi ja päätettäväksi maaliskuussa 2022.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että valtionosuuksien määrän tarkistus kirjattuna päätöksenä kunnanhallituksen pöytäkirjassa tulee olla jokavuotinen perusrutiinotoimenpide.

Sipoon kunnalla ei ole aikaisemmin ollut ohjetta sopimuksien hallintaan. Uusi ohje on laadittu hankintatiimin toimesta kunnanhallitukselle 7.6.2021. Sopimushallinnan perusedellytys on henkilöstön riittävä osaaminen liittyen sopimuskäsittelyn prosessiin. Tarkastuslautakunnalle on jäänyt epäselväksi, onko sopimusohjeeseen luvaton henkilöstökoulutuksen lisäksi myös sopimusprosessikuvaus valmistunut? Kunnanhallituksen pöytäkirjoista ei käy ilmi onko sopimusprosessikuvaus tuotu kunnanhallitukseen käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi. Riskienhallinnan kannalta on tärkeää, että varsinkin merkittävimpien sopimusten osalta sopimuksenhallinta valvontavastuineen on asianmukaisesti järjestetty kuntalain edellyttämällä tavalla. Sopimuksia on aktiivisesti käyty läpi kesällä ja loppuvuodesta 2021 lukuisten sopimusten siirtyessä hyvinvointialueelle.

Sipoon kunnassa otettiin käyttöön prosessien nykytilaa kuvaava ja SÄHKE2-vaatimuksia vastaava tiedonohjaussuunnitelma (TOS), joka on myös edellytys sähköiseen arkistointiin siirtymiselle. Päätös kunnan kaikkien toimialojen yhteisen, sähköisen arkistoinnin mahdollistavan järjestelmän hankinnasta tehtiin, mutta valittavasta järjestelmästä ja sen käyttöönoton aikataulusta ei ole tarkkaa tietoa. Myös vain paperilla olevan arkiston digitointi sähköiseen muotoon tulee olemaan merkittävä projekti, jotta vaatimukset sähköisestä arkistosta täyttyy määräajassa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että säilytettävän tiedon ja asiakirjojen hallinta suunnitellaan huolella. Näin hallittavuus, löydettävyyys ja tietoturvallisuus optimoidaan kunnan alati kasvavan datamäärän osalta.

4.2. Kehitys- ja kaavoituskeskus

Kehitys- ja kaavoituskeskukselle valtuustoon nähden asetetuista seitsemästä (7) sitovasta tavoitteesta on merkitty toteutuneeksi viisi (5), kaksi (2) osittain toteutuneeksi. Tarkastuslautakunta yhtyy muutoin arvioon lukuun ottamatta asumiskaavoituksen toteumista koskevaa osittain toteutunutta tavoitetta. Tarkastuslautakunnan mielestä mittarin tavoite ei toteutunut. Tarkastuslautakunta toistaa edellisen tarkastuslautakunnan huomion siitä, että tunnusluvuissa seurattavat asiat olisivat toiminnan tuloksellisuutta kuvastavia mittareita ja näin myös mittareiden mukaan olisi mahdollista päästä tavoitteisiin. Uuden strategian mukaisesti tarkastuslautakunta katsoo, että uusien omakotitalojen määrää tulisi seurata tunnusluvuissa.

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2021	Mittari 2021	Osaston arvio	TLK arvio
Sipoon kunnalla on noin 2 vuoden kaavavaranto eri asumismuodoille tällä valtuustokaudella.	Keskitetään kaavoitusresurssit kasvua tukevien, monipuolista asuinkaavavarantoa taajamiin tuottavien asemakaavojen eteenpäin viemiseen.	Yhteensä noin 50 000 k-m ² asumista, josta noin 20 000 k-m ² monipuolista kerrostalo-kaavavarantoa (Nikkilän Oikopolku ja Söderkullan Opintie) ja 30 000 k-m ² pientalo- ja omakotikaavavarantoa (Itä-Taasjärvi ja osa Nikkilän kartanon keskusta). Noin 50 omakotitalotonttia.	●	●

	Valtuustokauden sitova tavoite toteutui. Sipoon kaavavarantovastasi kasvun vaatimuksia ja kaavatalous oli tasapainossa vuonna 2021. Kaavoitus huolehti kahden vuoden monipuolisen kaavavarannon to-teutumisesta eri asumismuodoille saamalla hyväksytyksi sellaisia okt-kaavoja (mm. NG5 Kartanonrinne, N49 kortteli 1015 ent. Linja-autoasema rivitaloineen, T6 Taasjärven itäpuolen ehdotus), jotka osoittautuivat eteenpäinviemisen kannalta Talmaa ja Söderkullaa helpommiksi.		
Tarkastuslautakunnan kommentti: Asumisen kaavavarantoa toteutui 8 177 k-m2 kun tavoite oli 50 000 km-2. Nikkilän Oikopolku ei valmistunut vuoden 2021 aikana. Kuvakaappaus toteutuneista asumiskerrosneliöistä sitovien tavoitteiden taulukon alapuolella.			
Henkilöjuna-liikennetarkaisu Nikkilä-Kerava-Helsinki on tehty valtuustokauden aikana.	Käynnistetään neuvotteluvaltion kanssa hankkeen toteuttamisesta.	MAL-sopimuksen liikennejärjestelmä-hankkeiden osan, KeNI-ratahankkeen valtuuston tahtotilan mukaista aikataulua ja toteutusta on edistetty neuvotteluin seututasolla. Kunnan keskustojen ja valtion radan suunnittelun kokonaisuus on koordinoitu valtion ja kunnan välillä.	● ●
	Edistetty neuvotteluin seututasolla ja myös käynnistetty seutuyhteistyössä KeNI:n aluevaraussuunnitelman laadintakäynnissä.		
Tarkastuslautakunnan kommentti: Tarkastuslautakunnan mielestä sekä tavoite että mittari on asetettu sen verran kevyesti, että v 2021 tavoitteeseen pääsyä voidaan pitää itsestäänselvyytenä.			
ARA- ja ASO-vuokratuotantoon valtuustokaudella alueittain (Nikkilä, Söderkulla, Talma) enintään 25 prosenttia kokonaisasuntotuotannosta.	Uusilla alueilla ARA- ja ASO- tuotanto ei ylitä 20 % kokonaisasuntotuotannosta.	Ara-kohteiden prosentti yksittäisellä alueella ei ylitä 20 %, ja Pähkinälehdossa ei enään myydä tontteja perinteiseen ARA-tuotantoon. Suunnittelussa ARA-korttelit hajautetaan ja valitaansitovasti ennakolta alueella	● ●
	Pähkinälehtoon ei myyty tontteja ARA-tuotantoon ja ARAN Sipoon 20 % sijoitusta on v 2021 huolella harkittu myös muualla Sipoossa.		
Vähintään 1 iso (väh. 500 työntekijää tai liikevaihto 200 M€) yritys on päättänyt etabloitua Sipooseen.	Markkinoidaan Boxin yritystonttia kansainvälisille toimijoille.	Tehdään Sipoolle markkinointisuunnitelma, jossa selvitetään sekä kansainvälisen että kansallisen markkinoinnin keinoja. Markkinointisuunnitelma esitellään kunnanhallitukselle.	● ●
	Päätaavoite toteutui: Posti Kiinteistöt Oy:n tonttikaupasta, 2 448 M€, päätettiin valtuustossa v. 2020 ja kauppa toteutui v.2021. Kansainvälisen markkinoinnin tuloksena DHL:n tontin kaupasta päätettiin valtuustossa v. 2021. Aineistoa laadittiin myös englanniksi.		
Sipoon yritysten määrä kasvaa vähintään sadalla.	Yhteistyötä kunnan ja yritysten välillä tiivistetään.	Yrityskoordinaattorilla väh. 60 yritystapaamista ja sijoittumistiimillä (yleensä elinkeinopäällikkö + tonttipäällikkö) väh. 40 tapaamista.	● ●
	Yrityskoordinaattorilla oli 60 yritystapaamista.		
Sipoon työpaikkaomavaraisuus nousee 70 prosenttiin.	Parannetaan monipuolistakysyntää vastaavaa yritystonttitarjontaa.	Käynnistetään Söderkullantyöpaikka-alueen (K10) asemakaavoitus. K10 yrityskaavan pohjaselvitykset tehty, mm. maaperä, kaavaluonnos nähtävillä.	● ●
	Söderkullan työpaikka-alueen kaavoitus käynnistyi.		
Sipolaisten matkailu- ja vapaa-ajanyritysten liikevaihto kasvaa 25 prosenttia valtuustokauden	Tuotteistetaan sipoolaisia matkailutuotteita, joille löydetään oikeat jakelukanavat.	Tehdään sekä kunnan sisäisiä että kuntarajat ylittäviä matkailun edistämisen hankkeita, joilla etsitään jakelukanavia sipoolaisille matkailutuotteille.	

aikana.	Uusia matkailutuotteita syntyi 3 kpl. Sipoon markkinointisuunnitelma valmistui alkuvuodesta 2021. Sipoonkorven ja Sipoon saariston sekä	●	●
	Metsien saavutettavuutta parannettiin mm. Korvenportin alueen kehittämisellä Sipoonkorven yhdeksi sisäänkäynniksi, Hop-onHop-off- bussikokeilulla sekä BOUT-venekokeilulla (jakamistalousperiaatteella toimiva yksityisten veneiden ja veneilijöiden palveluntarjonta ja em. palvelun käyttömahdollisuus niille, joilla ei ole omaa venettä).		

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2021

Tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Asemakaavat, k-m ² *)	186 659	13 401	47 028	49 000	9 473
.. Työpaikka-alueet	155 074	12 901		0	1 296
.. Asuinalueet	31 585	500	47 028	49 000	8 177

Vaikka maanmyynnin ja myytävien asuintonttien tavoitteista jäätiin, niin yritystonttien tavoite ylittyi sekä vuokraamalla luovutettujen asuin- ja yritystonttien toteuma paikkasi myyntitavoitteita. Onkin huomioitavaa, että tonttimyynti on ollut tärkeä tulonlähde kunnalle, mutta pitkäaikaisten maanvuokrasopimusten solmiminen on kunnan tulevaisuuden kannalta myös merkittävää.

Hyvin onnistuneiden yritystonttimyyntien saattamana tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään jatkossa erityistä huomiota pitovoimaan ja olemassa olevien sipoolaisten yritysten tukemiseen. On kunnan kannalta merkittävää, mikäli alueellamme toimivat yritykset kasvavat ja menestyvät sekä työllistävät entistä enemmän. Kokonaiskehityksen kannalta olisi myös tärkeää, että suunnitelmissa otettaisi entistä paremmin huomioon se, kuinka sipoolaisyriyten työntekijät saataisi myös asettumaan asukkaiksi kuntaamme.

Tarkastuslautakunta jakaa huolen työntekijöiden uupumisesta näinä haastavina aikoina ja työilmapiirin merkitystä ei voi liiaksi korostaa. On hyvä, että tämä tiedostetaan ja siihen panostetaan.

Arvioitaessa tulevaa on ymmärrettävää, että asioita on priorisoitava. Samalla tarkastuslautakunta kuitenkin muistuttaa, että koko kuntamme on varsin laaja pinta-alaltaan, eivätkä kylät tai haja-asutusalueet voi jäädä resurssipulassa tehokkaammin kehitettävien alueiden varjoon.

Tarkastuslautakunta kehottaa päivittämään syksyllä 2019 laaditut tontin luovutusperiaatteet siten, että viranhaltijoilla olisi mahdollisuus entistä rohkeammin asettaa velvoitteita luovuttaessa tontteja ja asuntoja asumis- ja yrityskäyttöön sekä kiinnittämään huomiota tontin vuokrien sekä myynnin maanarvon kehittämiseen viime vuosina.

4.3. Sosiaali- ja terveysosasto

Sipoon kunnan sosiaali- ja terveysosasto on selvinnyt koronaepidemian ja hyvinvointialueiden valmistelutyöstä erittäin hyvin ja saanut monia sitovia tavoitteita toteutumaan

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat olleet kovalla koetuksella koronaepidemian vaatiessa merkittäviä panoksia normaalitoiminnasta samaan aikaan kun hyvinvointialueiden valmistelutyö etenee.

Sosiaali- ja terveysosastolle oli asetettu seitsemän (7) valtuustoon nähden sitovaa toiminnallista tavoitetta. Osaston oman arvion mukaan kaikki tavoitteet toteutuivat, johon tarkastuslautakunta yhtyy.

Toivoisimme kuitenkin, että toteutumisen pohdintaan suhtauduttaisiin kriittisesti, jottei tärkeiden asiakasryhmien hoidon toteuttamisen vaikeudet jäisi piiloon. Vuodepotilaiden hoito on kaukana tavoitteista ja toinen huomionarvoinen asiakasryhmä, nuoret ja heidän mielenterveysongelmansa, jäivät vaille omaa sitovaa tavoitettaan. Nuorten osalta viime vuoden alittuneita toimintamenoja maksetaan todennäköisesti myöhemmin lisääntyneinä sairaskuluina.

Nyt jo hyvinvointialueen valmisteluvaiheessa tulisi kiinnittää huomiota hyvinvointialueen ja kunnan väliseen selkeään vastuunjakoon sekä yhteistoimintaan kouluterveydenhuollon ja koulu- ja kulttuuritoimen yhteiseen toimintaan, jotta nuoret eivät kärsisi väliinpuotoajina hyvinvointialueuudistuksessa.

Henkilöstön rekrytoinnissa ja työtyytyväisyyden ja työhyvinvoinnin ylläpidossa tulee käyttää huomattavasti tehokkaampia työkaluja, jotta hoitohenkilökuntavajeesta päästään eroon.

Kunnan SOTE menoilla ennen hyvinvointialueuudistusta on merkitystä kunnan talouteen seuraavina vuosina valtionosuuksien vähentyessä. Tämän vuoksi SOTE kulukuri on ollut tärkeää.

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2021	Mittari	Osaston arvio	TLK arvio
Asiakaskokemuksen mittaaminen on jatkuva. Asiakaskokemuksen mittaustulos julkaistaan kuukausittain.	Sosiaali- ja terveysosaston asiakaskokemusta mitataan Nikkilän sotetalon kolmessa pisteessä (pohja-, 1 ja 2 . kerroksessa), Söderkullan neuvolassa ja suun terveydenhuollossa	75 % vastanneista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä	●	●
	Vuoden 2021 keskiarvo on 91 %. Tavoite toteutui			
Tarkastuslautakunnan kommentti: Saatu tulos ei edusta tasapuolisesti kuntalaisia SOTE-palveluiden käyttäjinä eikä ohjaa toiminnan kehittämistä. Asiakastytyväisyyden mittaustavassa tulee ottaa huomioon eri asiakasryhmien mahdollisuudet osallistua, ja saatavan datan edustavuus. Esimerkiksi pitkäaikaissairaiden osalta tilanne on huolestuttava, eivätkä he pääse käyttämään mittauspisteitä. Mittareissa tulisi monipuolisesti näkyä palvelukokemuksen eri vaiheet asiakasryhmittäin, ja tuloksien tulisi olla informatiivisia kunnan johdolle. Suosittelemme tehokkaamman ja tasapuolisemman mittausmenetelmän käyttöä, jotta sitä voitaisiin käyttää operatiivisen toiminnan työkaluna				

<p>Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.</p> <p>Asiakas voi käyttää kunnan palveluita 24/7 digitaalistenvälineiden avulla.</p>	<p>Parannamme palveluiden 24/7 tavoitettavuutta.</p>	<p>Otetaan käyttöön OmaOlon hoidontarpeenarvointi ja siihen liittyvä sähköinen ajanvaraus.</p>	●	●
	<p>Otetaan käyttöön digitaalinen ruokajätteen seurantajärjestelmä.</p>	<p>Seurantajärjestelmän otettu käyttöön kaikkien koulujen keittiöissä.</p>		
	<p>OmaOlo-palvelu otettiin käyttöön syksyn aikana. Käyttöönotto aloitettiin 2 oirearviokyselyllä ja neuvolan sekä kouluterveydenhuollon määräaikaistarkastusten esitietolomakkeilla. Ajanvaraus on hankkeessa siirretty tapahtuvaksi myöhemmin hyvinvointialueella. Tavoite toteutui. Seurantajärjestelmän on otettu käyttöön kaikkien koulujen keittiöissä.</p> <p>Tavoite toteutui.</p>			
<p>Valmistaudutaan mahdollisiin valtakunnallisiin Sote- ja maakuntamuutoksiin.</p>	<p>Ollaan aktiivisesti mukana Itä-Uudenmaan sote-maakunnan valmistelussa.</p>	<p>Sipoolla on edustajakaikissa Itä-Uudenmaan valmisteluryhmissä.</p>	●	●
	<p>Soten työntekijöitä ja esimiehiä osallistui runsaat 20 säännöllisesti kokoontuviin palveluiden kehittämisen työryhmiin sekä Vaten että vaten jaostojen työskentelyyn. Tavoite toteutui.</p>			
<p>Työntekijöiden hyvinvointiin ja johtamisen muutokseen panostetaan. Uudet tehtäväkuvaukset on tehty ja organisaatio on selkeä.</p>	<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatorakenne ja johtamisjärjestelmä tarkistetaan.</p>	<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatorakenne ja johtamisjärjestelmän läpikäyty ja muutostarpeet tunnistettu.</p>	●	●
	<p>Vuonna 2021 aloitettiin valmistautuminen hyvinvointialueelle siirtymiseen. Organisaatiossa ja johtamisjärjestelmässä tehtiin tämän johdosta toimintoja tehostavia muutoksia. Osaston toimintasääntö päivitettiin muutosten mukaiseksi.</p> <p>Tavoite toteutui.</p>			
<p>Työhyvinvointikysely tehdään vuosittain.</p>	<p>Hyödynnetään Sosiaalisen pääomankyselyä työhyvinvoinnin kehittämisessä.</p>	<p>Sosiaali- ja terveysosasto on valinnut kaksi osatotasosta kehittämiskohdetta.</p>	●	●
	<p>Kyselyn tulosten perusteella osaston kehittämiskohteiksi valittiin kiireen tunteen vähentäminen toimintatapoja ja prosesseja kehittämällä sekä asiakaspalautteiden kerääminen ja niiden parempi hyödyntäminen.</p> <p>Tavoite toteutui.</p>			
<p>Sipoon kunnan verrannolliset toimintamenot asukasta kohden laskevat joka vuosi.</p>	<p>Sote osallistuu Kuntaliiton Keskisuurten kuntien sosiaali- ja terveystoimen kustannukset vuonna 2021-vertailuun.</p>	<p>Ikävakioidut kustannukset e/asukas pysyvät vertailukuntien edullisimmassa neljänneksessä.</p>	●	●
	<p>Vuoden 2021 tuloksia valmistellaan ja raportti julkaistaan kesäkuussa 2022. Vuoden 2020 vertailussa kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon ikävakioidut kustannukset olivat vertailukuntien edullisimmat. Tavoite toteutui ennakoarvioiden perusteella.</p>			

Tarkastuslautakunnan kommentti: tavoitteet toteutuivat, mutta mainittakoon että Sipoo ei ole pystynyt pysymään budjetin mukaisessa henkilöstöresurssissa ja kiire on näkynyt hoitohenkilökunnan arjessa. Henkilökuntapaine on kasautunut paitsi Sipoossa, myös HUS Porvoon päivystyksessä, sillä Sipoon vuodepaikkalaisia ei ole pystytty kotiuttamaan. Nämä siirtoviiveet ovat aiheuttaneet HUS Porvoon päivystykseen merkittävää ruuhkautumista. Sipoo ei ole pystynyt tarjoamaan oman kunnan puolella riittävää määrää vuodepaikkoja, eikä tilanteeseen ole tulossa parannusta lähiaikoina

Vahvistamme toiminnan kaksikielisyttä.	Perehdytyksen yhteydessä tarjotaan mahdollisuus osallistua työaikana kotimaisten kielten opetukseen.	Mahdollisuus kielten opetukseen lisätään perehdytysmateriaaliin.		
	Kielten opetuksessa tehtiin yhteistyötä mm. Sipoon Opiston kanssa. Kurssin aloitusajankohta oli 6.9.2021. Sosiaali- ja terveysosastolta noin 15 henkilöä osallistui kurssille, joka jatkuu vuoden 2022 puolella. Tavoite toteutui.		●	●

4.4. Sivistysosasto

Sivistysosasto tarjoaa varhaiskasvatus-, koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita omina palveluina, ostopalveluina tai tuettuina toimintoina.

Sivistysosaston toimialalle oli tarkastuslautakunnan tulkinnan mukaan asetettu 11 toiminnallista tavoitetta vuodelle 2021.

Sivistysosaston oman arvion mukaan kaikki asetetut tavoitteet saavutettiin. Tarkastuslautakunta yhtyy näihin arvioihin, pois lukien yhtä tavoitetta joka tarkastuslautakunnan arvion mukaan saavutettiin osittain.

Tarkastuslautakunnan esittämiin lisäkysymyksiin sivistysosastolle vastattiin hitaanlaisesti. Kirjallisiin tietopyyntöihin tulisi vastata pyydettyyn määräaikaan mennessä.

Kuntalain 124 §:n mukaan tarkastuslautakunnalla on salassapittoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisenä arviointitehtävän hoitamiseksi.

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2021	Mittari	Osaston arvio	TKL arvio
Sivistysosasto Kehitämme palveluita yhdessä asiakasta kuunnellen.	Asiakaspalveluiden kehittämisessä hyödynnetään digitaalisuutta huomioiden esteettömyys. Varhaiskasvatuspalveluissa otettu käyttöön Daisy varhaiskasvatusjärjestelmä digitaaliseen viestintään huoltajien kanssa. Kirjastopalveluissa on laajennettu e-aineiston saatavuutta. Opiskelijahuollossa on otettu käyttöön digitaalisia tutkimusmenetelmiä. Jokipuiston digitaalinen opastus on otettu käyttöön.	Uusien ja uudistettujen digitaalisten palveluiden määrä on suurempi kuin vuonna 2020.	●	●

Varhaiskasvatus Kehitämme palveluita yhdessä asiakasta kuunnellen.	Asiakastytyväisyyskyselyn vakiinnuttaminen ja kehittäminen.	Asiakastytyväisyyskysely suoritettu ja sen pohjalta laadittu kehittämissuunnitelma.		
	Asiakastytyväisyyskysely on suoritettu huhtikuussa 2021 ja sen tuloksista on tiedotettu kesäkuussa internetsivuilla sekä varhaiskasvatuksen Facebook-sivuilla. Asiakaskysely on sisällytetty Vakan arviointivuosikelloon ja laadunhallinta-suunnitelmaan.			
Työtekijöiden hyvinvointiin ja johtamisen muutokseen panostetaan.	Esimiesten johtamistaitojen kehittäminen.	Järjestetyn johtamiskoulutuksen määrä on suurempi kuin vuonna 2020.		
	Kaikille johtajille järjestettiin 8 koulutustilaisuutta seuraavista aiheista: vasutyön johtaminen, muuttuva varhaiskasvatuslaki, johtamisen kehittämispäivä, johtamisen kehittämisen jatkotyöstö, työhyvinvoinninjohtaminen, laadunhallinnan kehittäminen, arviointi + sak-ajan ja pedagogisen dokumentoinnin kokonaisuus sekä työhyvinvoinnin johtaminen. Edellisenä vuonna 2020 kaikille yhteisiä koulutuksia oli 6 kpl.			
Sipoossa koulutus, esiopetus ja varhaiskasvatus ovat korkeatasoisia ja lähellä perheitä.	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä kehitetään tavoitteena lapsen eheäkasvun ja oppimisen polku.	Esi- ja alkuopetuksen kehittämissuunnitelma laadittu.		
	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä on kehitetty yhteisten koulutustenosalta mm. Veso-päivät, Oikeus oppia -webinaarit. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle on laadittu kehittämissuunnitelmana yhteiset minimikriteerit. Niiden pohjalta jatketaan yksikkökohtaisten kehittämissuunnitelmien työstämistä.			
Koulutuspalvelut	Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin ja viihtyvyyden systemaattinen ja suunnitelmallinen seuranta ja kehittäminen	Oppilaille teetetään lukuvuosittain hyvinvointia mittaava kysely ja koulun yhteisöllinen oppilashuolto-ryhmä valitsee tulosten perusteella kehittämiskohteet.		
Teemme hyvinvointia tukevaa ennaltaehkäisevää työtä kaikilla toimialoillamme.	osana koulujenyhteisöllistä oppilas- ja opiskelijahuoltoa.	Sipoon kunnan oma hyvinvointikysely on kohdennettu vuosiluokille 3–9. Kyselyä muokattiin käyttäjiltä tulleiden palautteiden mukaisesti. Kysely teetettiin lokakuussa 2021 ja kouluille annettiin koulukohtaiset tulokset marraskuussa. Koulujen yhteisölliset oppilashuoltoryhmät ovat valinneet tulosten perusteella kehittämiskohteita, joille on laadittu toteutussuunnitelmat aikatauluineen.		
Tarkastuslautakunnan kommentti: Oppilaiden hyvinvointia mittaava kysely on toteutunut vuonna 2021 ja niiden tulokset löytyvät suomen- ja ruotsinkielisten jaostojen pöytäkirjoista huhtikuulta 2022. Sitä vastoin oppilashuoltoryhmien kehittämiskohteita ei ole saatavilla, ja näin ollen tarkastuslautakunta ei pysty arvioimaan mittarin jälkimmäistä osaa. Näin ollen tarkastuslautakunta arvioi tavoitteen osittain saavutetuksi.				
Sipoossa koulutus, esiopetus ja päivähoito ovat korkeatasoisia ja lähellä perheitä.	Yhteis-, samanaikais- ja tiimiopettajuutta toteutetaan jokaisessa koulussa.	Oppilaitoksessa kaikki opettajat ovat toimineet yhteis-, samanaikais- ja tiimiopettajana säännöllisesti lukuvuoden aikana lukuvuosisuunnitelmassa määrättyllä tavalla.		
	Perusopetuksen koulut tekevät lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelman jaarvioivat sen toteutumista lukuvuoden päätyttyä. Koulukohtaiset käytänteet yhteis-, samanaikais- ja tiimiopettajuuden toteuttamisesta onkirjattu lukuvuosisuunnitelmiin lukuvuosina 2020–2021 ja 2021–2022. Toteutuminen on arvioitu kevään 2021 osalta jo lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä kesäkuussa 2021 ja syksyn 2021 arviointi toteutuuluku vuoden 2021–2022 päättyessä keväällä 2022.			
Teemme hyvinvointia tukevaa ennaltaehkäisevää työtä kaikilla toimialoillamme.	Oppilaiden koulupäivät ovat toiminnallisia ja oppimisympäristöjä laajennetaan luokkahuoneen ulkopuolelle.	Jokainen koulu ja oppilaitos arvioi tavoitteen toteutumista lukuvuosisuunnitelmassa määrättyllä tavalla.		
	Opetusta on järjestetty koronapandemian vuoksi myös paljon luonnossa ja koulun ympäristössä ulkotiloissa. Toimintaa on toteutettu lukuvuosisuunnitelmassa määrättyllä tavalla ja tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteen toteutuminen on arvioitu lukuvuosisuunnitelman arviointivaiheessa kesäkuussa 2021 ja syksyn 2021 osalta arviointi tapahtuu lukuvuoden päättyessä keväällä 2022.			

Vapaa-aikapalvelut Teemme hyvinvointia tukevaa ennaltaehkäisevää työtä kaikilla toimialoillamme.	Kulttuuri- ja vapaa- aikapalveluyksiköt kehittävät palvelutarjontaa erityisesti etä- ja verkko- osallistumismahdollisuuksien osalta. Kehittämistoimenpiteidentavoitteena on saavutettavuudenparantaminen, joustavuuden lisääminen sekä toimintavarmuuden takaaminen vaihtelevissa olosuhteissa.	Kirjastopalveluiden tapahtumien streamaus ja taltiointi verkkoalustalle on sujuvaa ja säännöllistä. Kulttuuripalvelut järjestävät taiteen perusopetusta myös etäpalveluna. Liikuntapalvelut tarjoavat hyvinvointineuvontaa myös etäpalveluna. Nuorisopalvelut kehittävät yhteistyötä koulujen kanssa, luoden valmiin toimintamallin etäopiskelun tukemiseksi. Opiston tuntimäärästä etäopetuksen osuus lisääntyy ja näin monipuolistamme kurssitarjoantaa ja parannamme saavuttavuutta.	 	
	Kaikki kirjaston suurimmat tapahtumat on striimattu ja tallennettu-Taiteen perusopetusta on järjestetty myös etänä. Liikuntapalvelut on tarjonnut terveysneuvontaa myös etänä. Yhteistyötä koulujen ja erityisesti jopoluokkien kanssa on kehitetty. Nuorisotyöntekijä osallistuu säännöllisesti jopoluokkien työskentelyynainakin kerran viikossa. Yläkoulujen rehtoreiden kanssa sovittu, että nuorisotyöntekijät voivat tukea myös yksittäisiä oppilaita etäopiskelunkanssa. Koulu ohjaa oppilaat nuorisopalveluiden piiriin. Opiston etäopetus on lisääntynyt merkittävästi (70% lisäys verrattuna vuoteen 2019 koska 2020 ei ole vertailukelpoinen vuosi Covid-19 pandemian vuoksi).			
	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laatiminen ja suunnitelman täytäntöönpano.	Suunnitelma laadittu ja suunnitelman konkreettiset toimenpiteet aloitettu.		
	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on laadittu yhteistyössä kunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelma on hyväksytty vapaa- ajanjaostossa, sivistysvaliokunnassa ja kunnanhallituksessa. Suunnitelman konkreettiset toimenpiteet on aloitettu.			

Tarkastuslautakunta haluaa muistuttaa sivistysvaliokuntaa siitä, että mittarit asetetaan riittävän selkeäksi, jotta niiden perusteella voidaan arvioida asetettujen tavoitteiden toteutumista riittävän yksiselitteisesti.

Selvää on, että koronapandemia aiheutti sivistysosaston palveluiden osalta poikkeuksia myös vuoden 2021 osalta ja toimintaa jouduttiin sopeuttamaan aina vallitsevan pandemiatilanteen tahdin mukaan. Tarkastuslautakunta kiittää sivistysosastoa siitä, että sivistyspalvelut on siitä huolimatta pystytty toteuttamaan säädösten mukaisesti.

Oppivelvollisuuden laajentuminen astui voimaan 1.8.2021. Tarkastuslautakunta ei löytänyt mainintaa oppivelvollisuuden laajennuksen vaikutuksesta kunnan budjettiin.

Kehitämme palveluita yhdessä asiakasta kuunnellen.	Asukkaat ja palveluntuottajat otetaan mukaan Söderkullan kulttuuri- ja sivistyskeskuksen toiminnan suunnittelussa.	Palveluntuottajille järjestetään palautekysely.		
Kehitämme palvelujamme aktiivisesti yhdessä asukkaiden ja muiden asiakkaiden kanssa.	Miilin sivistyskeskuksen käyttäjäryhmien ohjaajille ja palveluntuottajien vastuhenkilöille, pois lukien koulujen edustajat, järjestettiin marras- joulukuun vaihteessa palautekysely, jossa kartoitettiin käyttäjien näkemyksiä tilojen hakuprosessiin, tilojen käyttöön ja käytön tukeen liittyen sekä ideoita toiminnan kehittämiseen. Kyselylomake toteutettiin Google Formsissa ja kutsu kyselyyn lähetettiin vastaajille sähköpostitse. Hajonta oli vastauksissa melko suurta, mutta niiden perusteella tiloihin oltiin pääosin tyytyväisiä ja niiden sijaintia sekä saavutettavuutta pidettiin hyvänä. Tilojen yhteiskäyttö sujuu pääosin ongelmitta. Kehitettäväkin uudessa sivistyskeskuksessa vastaajien mielestä löytyy: vastaajat toivoivat, että mm. käyttövuoroista tiedottamiseen, tilojen siisteyteen ja opasteisiin kiinnitettäisi vielä huomiota ja palaute-/yhteydenottokanavia selkeytettäisiin.		●	●
Tarkastuslautakunnan lisäkysymyksiin saatuja täsmennyksiä: Miili on Sipoon kunnan suurin sivistyskeskus, jolla on suurin käyttäjäryhmä. Erityisenä haasteena on ollut saada eri käyttäjäryhmien toiveet toteutettua tilojen käytön osalta. Tästä syystä päätettiin, että ko kysely laaditaan, jotta haastavaksi muodostunut tilanne saadaan korjattua huomioiden kaikki tiloja käyttävät toimijat. Kyselyn perusteella on pystytty huomioimaan myös Nikkilän sydän toiminnan suunnittelussa.				
Työtekijöiden hyvinvointiin ja johtamisen muutokseen panostetaan.	Vuonna 2020 käyttöön otetun resurssienjakomallin käyttöä jatketaan ja jatkokehitetään, mikä lisää yhdenvertaisuutta eri toimipaikkojen välillä.	Resurssienjakomalli kommunikoidaan koulutuspalveluiden henkilöstölle, henkilöstön palautteen mukaisesti resurssienjakomallia kehitetään siten, että jatkokehityksessä näkyy lisääntynyt yhdenvertaisuus eri toimipaikkojen välillä.	●	●
	Resurssienjakomallia on kehitetty lukuvuotta 2021-2022 varten ja siitä on informoitu koulujen rehtoreita sekä koulutusjaostojen jäseniä. Koulutusjaostoille on esitelty joulukuussa 2021 perusopetuksen tärkeimmät tunnusluvut, joiden perusteella voidaan todeta, että koulut ovat resurssinjoon suhteen yhdenvertaisessa asemassa.			
Tarkastuslautakunnan lisäkysymyksiin saatuja täsmennyksiä: Resurssien jaon valmistelussa rehtoreiden tehtävänä on esittää oman koulunsa osalta mahdolliset erityisresurssitarpeet. Rehtori käy asian läpi henkilöstönsä kanssa tarvittaessa. Vastauksessa todetulla yhdenvertaisuudella tarkoitetaan oppilaiden yhdenvertaisuutta saada opetusta ja siihen liittyvä perusopetuslain, -asetuksen ja opetussuunnitelmien perusteiden mukaisia tukipalveluita				

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomionsa riskiarvioinnin puuttumiseen sivistystoimen osalta toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunnan mielestä sivistysosaston, kasvavan kunnan suurimpana toimiyksikkönä, olisi syytä tehdä myös oma arviointinsa mahdollisista sivistyspalveluihin vaikuttavista riskitekijöistä.

Lasten, nuorten ja perhepalvelujen, nuorisopalvelun, oppilashuollon, koulutuspalvelujen ja sivistyspalvelujen työntekijöille järjestettiin seminaari 27.10.2021, jossa esiteltiin THL:n teettämän kouluterveyskyselyn tulokset ja pohdittiin konkreettisia toimenpiteitä. Seminaariin osallistuivat myös lasten ja nuorten edustajat.

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää kuntaa lasten ja nuorten Hobari-harrastustoiminnan sekä puistoruokailun (valtuustoaloite) onnistuneesta toteutuksesta.

Sivistystoiminnan rooli kunnassa tulee jatkossa korostumaan entisestään kuntalaisten hyvinvoinnin takaamiseksi hyvinvointiuudistuksen myötä. Kunnalla on yhä enemmän ikääntyvää väestöä, joiden harrastustoimintaa ja aktiivista elämäntyyliä tulee tukea. Tarkastuslautakunta haluaa myös korostaa, että lasten ja nuorten palveluiden resurssien tulee vastata todellista tarvetta.

4.5 Tekninen valiokunta, rakennus- ja ympäristövaliokunta

Teknisen valiokunnan, rakennus- ja ympäristövaliokunnan toimialalle oli asetettu seitsemän (7) valtuustoon nähden sitovaa toiminnallista tavoitetta. Sitovien tavoitteiden toteutumista oli Teknisessä valiokunnassa seurattu vuoden aikana osavuositarkastusten yhteydessä. Tarkastuslautakunnan mielestä tarkastetut tavoitteet ovat yhtenevät teknisen valiokunnan omien arvioidensa kanssa.

Valtuustokauden tavoite	Sitova tavoite 2021	Mittari	Osaston arvio	TKL arvio
Talousarviossa todetun osallistuvan budjetoinnin pilotin toteuttaminen (tavoite kirjattu talousarvioon).	Sipoon kunnan asukkaiden osallistaminen mukaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon osallistuva budjetointi -menetelmää hyödyntäen.	Osallistuva budjetointi -pilotin ensimmäinen vaihe on toteutettu talousarvon investointiosan määrärahan puitteissa.		
	Tavoite toteutunut suunnitellusti			
Yksikkökohtaiset tavoitteet				
Rakennamme vähintään yhden liityntäpysäköintialueen lisää Nikkilään ja yhden Söderkullaan.	Tavoite toteutunut valtuustokauden osalta.			
	Tavoite toteutunut suunnitellusti			
Lisäämme kevyen liikenteen väyliä vähintään 20 km valtuustokauden aikana.	Uusia kevyen liikenteen väyliä yli 20 km valtuustokauden alusta. Vuonna 2021 väylistä toteutetaan vähintään 3 km.	Tavoite toteutunut ja uudet väylät käytössä.		
	Tavoite toteutunut suunnitellusti			

Kunnan toimitilat ovat terveen ja turvalliset. Toteutetaan säännölliset kuntotutkimukset ja oirekyselyt. Jokaiseen tiedossa olevaan sisäilmaongelmaan kunnan tiloissa on löydetty ratkaisu.	Kaikista kunnan käytössä olevista kuntaomisteisista kiinteistöistä on laadittu toimenpideohjelma ja se on viety investointiohjelmaan.	Tavoite on toteutunut.		
	Tavoite toteutunut suunnitellusti			
Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Käsittelykelpoisen rakennuslupahakemuksen käsittelyaika on alle 2 kk paitsi lupamenettelyjen yhteensovittamisesta käsiteltävistä lupahakemuksista.	Käsittelyaika on alle 2 kk.		
	Käsittelyaika määritellään hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan.			
	Tavoite toteutunut suunnitellusti			
Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Käsittelykelpoisen suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamispäätöshakemuksen keskimääräinen käsittelyaika on alle 4 kk paitsi lupamenettelyjen yhteensovittamisesta käsiteltävistä lupahakemuksista.	Käsittelyaika on alle 4 kk.		
	Käsittelyaika määritellään hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan.			
	Käsittelyaika on venynyt hakemusten suuren määrän ja ratkaisujen vaikeutumisen takia.			
Määritämme palvelulupaukset keskeisille asiakaspalveluille.	Kaivuluvat myönnetään kahden viikon kuluessa käsittelykelpoisen lupahakemuksen jättämisestä.	Käsittelyaika on alle 2 viikkoa.		
	Tavoite toteutunut suunnitellusti			

Tarkastuslautakunta käsittelee Teknisen valiokunnan arviointia pääsääntöisesti tehtyjen havaintojen perusteella. Talouslukuja ei sovi moittia, tilinpäätöksessä tehty ylijäämäinen tulos ylitti kaikki mittarit. Sitovien tavoitteiden suhteen jäätiin kuitenkin tavoitteista.

Vuoden 2021 talousarvio toteutui tulojen osalta lähes täysin suunnitellun mukaisena. Menot jäivät puolestaan jonkin verran budjetoidusta, joten osaston tilinpäätös on kokonaisuudessaan ylijäämäinen. Menojen arvioitua pienempään määrään ovat johtaneet mm. rekrytointiviiveestä ja työvoiman saatavuudesta johtuva henkilöstövaje sekä kuntatalouden sopeutusohjelman määrätietoinen toimeenpano.

Mainittakoon erityisesti, että kunnassa on hyödynnetty osallistuva budjetointi -menetelmää mahdollistaakseen kuntalaisten osallistumisen aktiivisesti kunnan päätöksentekoon. Kyseessä on pilotti ja toteutuneen pilotoinnin kautta kyseistä käytäntöä otetaan varmasti myös muissakin kunnissa käyttöön.

Rakennusvalvonta: Suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamispäätösten suhteen jäätiin selvästi tavoitteista. Jopa siinä määrin, että siitä syntyi Sipoon kunnalle mainehaitta. Tarkastuslautakunta pyysi selvitystä johtavilta viranhaltijoilta sekä rakennus- ja ympäristövaliokunnan poliitikoilta. Ei löytynyt konsensusta siitä mikä olisi suoraan vaikuttanut prosessin hitauteen. Aliresurssoitu lupakäsittely, kasvava hakemusten määrä sekä laintulkinta ovat hidastuttaneet prosessia. Lisäksi viranhaltijoiden oma-aloitteisesti laatima varsin laaja uusi lupakäsittelyohjeistus vuodelle 2021 vei paljon viranhaltijoiden työaika, joka kuitenkin äänestettiin kumoon Rakennus- ja ympäristövaliokunnassa. Viranhaltijoiden mielestä vanha ohjeistus oli puutteellinen. Rakennus- ja ympäristövaliokunnan aloitteesta järjestettiin lakiseminaari, missä toimiala-alan juristit esittivät mielipiteitään, kuinka rakentamiseen liittyvää lainsäädäntöä tulisi tulkita. Ohjeistus vuodelta 2018 otettiin uudestaan käyttöön, ja ovat edelleen käytössä.

Tarkastuslautakunnan mielestä on varsin ilmiselvää, että Rakennus- ja ympäristövaliokunnan sisällä on löytynyt vahvoja näkemyseroja liittyen suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeuslupien käsittelyssä. Tämä on heijastunut yhteistyöhön ja jopa kokouskäytäntöihin.

Esimerkkinä tästä Rakennus- ja Ympäristövaliokunnan kokous 26.10.2021. Esityslistalta ei löytynyt aiheettomia otsikoita, ja esityslista hyväksyttiin kokouksen alkaessa. Pykälässä 95 päätettiin kokous puheenjohtajan toimesta, ja loput kohdat esityslistasta siirrettiin ylimääräiseen kokoukseen 10.11.2021.

Kuultuamme kokouksessa läsnä olleilta jäseniltä miksi näin tehtiin, saatiin hieman ristiriitaisia vastauksia. Esityslistasta poiketen, pykälän 95 valmistelija pyysi saada luvan poistaa kyseinen kohta esityslistalta. Puheenjohtaja tulkitsi tilanteen siten, että esittelijä kieltäytyi esittelemästä kohtaa valiokunnalle.

Syntyi tilanne missä puheenjohtajan olisi ollut oikeus (Sipoon hallintosäännön § 143) esitellä pykälän 95 puheenjohtajan mandaatilla. Tarkastuslautakunnan mielestä kokouksen dynamiikka on rikkoutunut, ja virkamiehet olisivat voineet ohjeistaa puheenjohtajaa tästä ottomahdollisuudesta. Kokouksen kokousaika venyi pitkäksi ja tästä johtuen valiokunta joutui kokoontumaan ylimääräiseen kokoukseen. Moitteita saa sekä valiokunnan puheenjohtajisto että johtavat virkamiehet. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tässä ei menetely hyvän hallintotavan mukaisesti.

Tarkastuslautakunta kehottaa kunnan virkamiehistöä ja valiokuntaa parempaan yhteistyöhön, jotta rakentaminen vastaa Sipoon strategiaa. Tarkastuslautakunta myös suosittelee päättäjäistä ja viranhaltijoista koostuvaa yhteistä työryhmää, jossa sovittaisiin lupakäytäntöjen yhteisistä periaatteista, jotta mahdollistetaan strategian mukaista kasvua Sipoossa.

Tarkastuslautakunnan tehdessä arviointikertomusta vuodelta 2021 on ilmennyt myös haasteita saada käsittelykelpoiset rakennusluvut käsiteltyä kahdessa kuukaudessa. Jopa hyväksytyyn poikkeamispäätöksen jälkeen on saattanut vierähtää useampi kuukausi rakennusoikeuden saamisessa. Seuraamme tätä tarkasti läpi vuoden 2022.

Rakennus- ja ympäristövaliokunnan toiveesta on aloitettu lupahakemusmäärien säännöllinen tilastointi, seuranta ja tiedoksi saattaminen, minkä tavoitteena on viestittää valiokunnalle sisään jätettyjen hakemusten määrää ja määrän muutoksia sekä vireillä olevien hakemusten määrää lupalajeittain. Tällä tavalla valiokunta tulee tietoiseksi rakennusvalvonnan työmäärästä ja resurssien riittävydestä suhteessa asetettuihin sitoviin tavoitteisiin lupakäsittelyn keston osalta.

Lisäksi:

Tarkastuslautakunta muistuttaa Teknisen osaston viranhaltijoita suuresta vastuusta huolehtia kaikista kunnan rakennuksista hyvillä ennaltaehkäisevillä ohjeistuksilla/tarkastuksilla. Investoinnit ovat suuret, ja suurpiirteisyyteen ei ole varaa. Sisäilmatavoite, vaikkakin vihreänä sitovissa tavoitteissa, on erityisseurannassa koko valtuustokauden aikana.

5. Sipoon Vesi

Sipoon vedellä ei ollut määrittelynä sitovia tavoitteita vuodelle 2021, joten tarkastuksessa huomioidaan taloudelle olennaisia tunnuslukuja.

Toimintavuonna yksikkö pysyi hyvin annetuissa talousraameissa. Toimintatuotot ylittivät talousarvion noin 348.000 € ja toimintakulut alittivat talousarvion noin 186.000 €. Vesihuoltoliikelaitoksen ylijäämä oli noin 1.116.000 € mikä ylittää asetetun tavoitteen. Menupuolella veden ostoa lisäsi menoja noin 100.000€. Henkilökuntamenot alittivat selvästi budjetissa antamat raamit, ja alimiehitetty henkilöstö ansaitseekin suuret kiitokset. Sipoon veden omassa vuosikertomuksessa onkin määritelty yhdeksi tavoitteeksi yhden (1) henkilön rekrytointi vuodelle 2022.

Sipoon Veden taksoihin ei ole esitetty korotuksia vuodelle 2022, eikä suunnitteilla ole korotuksia vuosille 2023-24. Tarkennuksia ja täsmennyksiä palvelumaksuhinnastoon ovat edelleen mahdollisia.

Tuotannon- ja taloudenriskit ovat ennallaan. Veden saastumisen kautta syntyy merkittävää haittaa Sipoon kuntalaisille sekä kunnan taloudelle. Tätä varten kunta on yhteistyössä naapurikuntiin luonut toimintamallit millä voidaan taata kuntalaisille puhdasta vettä esimerkiksi laitteiden ja kaluston lainaamisella. Tulvatilanteissa viemäriverkoston sortuminen voi luoda tilanteita missä syntyy ympäristöhaittoja tai korvausvaatimuksia. Kunta onkin luonut ennaltaehkäisevää toimintamallia, muun muassa valvonnalla, saneerauksilla ja viemäriverkon kuvauksilla. Talouden kehitystä ja riskejä käydään läpi kuukausittain tekniikka- ja ympäristöosaston johtoryhmässä.

Tarkastuslautakunta esittää kiitoksensa koko henkilöstölle hyvästä toiminnasta.

6. Henkilöstö

Koronapandemia koetteli myös kunnan henkilöstöä vuonna 2021. Nopeasti muuttuneisiin tilanteisiin pandemiaoloissa on saatu reagoida nopeasti samaan aikaan työtapojen turvallisuus huomioiden. Kunnan työntekijät ovat kuitenkin pystyneet sopeutumaan hyvin toimintaympäristön muuttuneisiin tilanteisiin mm kehittämällä uusia työtapoja. Iso kiitos siitä kuuluu koko kunnan henkilöstölle.

Kunnan henkilöstömäärässä tai –rakenteessa ei ole vuoden 2021 aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Sipoon kunnan henkilöstö	2020	2021
Henkilöstömäärä	1305	1306
Henkilöstökulut	60,7 M€	59,4 M€
Vakinaiset työsuhteet määrä/osuus	1003 / 77%	1005 / 77%
Naisia / Naisia johtotehtävissä	82% / 44%	82% / 44 %
Miehiä / Miehiä johtotehtävissä	18% / 56 %	18% / 56 %
Vakitusten työntekijöiden keski-ikä	46,3 v	46,9 v
Sairauspoissaolopäivät yhteensä	19426	21021
Sairauspoissaolopv työtapaturmien takia	231	247
Vanhuuseläkkeelle jääneet / keski-ikä	16 / 64 v	13 / 64,1 v
Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneet	3	4
Työpaikkailmoitukset	234	311
Henkilöstömäärä suhteessa asukasluukuun	60,1/1000	58,8/1000

Taulukon luvut pohjautuu v 2020 ja 2021 tilinpäätöstietoihin

Tarkastuslautakunta pitää sairauspoissaolojen määrän kasvua huolestuttavana, vaikkakin Sipoon luvut ovat linjassa muiden kuntien kanssa. Lisääntymiseen vaikuttavina tekijöinä on todettu keskipitkien sairauspoissaolojen kasvu, jotka johtuivat työkykyä useiden vakavien sairauksien pitkittymisestä sekä jossain määrin hoitoketjuissa olleista viiveistä. Lyhyiden ja erityisesti esimiehen luvalla olleiden sairauspoissaolojen osuus oli vastaavasti pienentynyt hieman. Koronan välittömät vaikutukset ovat olleet suhteellisen pienet (karanteeni/sairauslomat) mutta sen sijaan välilliset vaikutukset, kuten väsymys ja uupumus ovat olleet suurempia.

Huomion arvoista on, että kunnan organisaatio on suhteessa kunnan asukasluukuun pienentynyt jo useamman vuoden ajan. Jää nähtäväksi jatkuuko sama kehitys myös vuonna 2022.

Rekrytointimäärät ovat jatkaneet kasvuaan johtuen erityisesti henkilöstön vaihtuvuudesta. Henkilöstöyksikön mukaan vaihtuvuuden merkittävimmät vaikuttavat tekijät ovat olleet työn markkinoiden yleinen virkistyminen sekä jatkuvasti kiristynvä kilpailu työvoimasta. Myös Sipoon sijainti Suomen suurimman työssäkäyntialueen läheisyydessä, mikä hyvien liikenneyhteyksien ohella mahdollistaa työvoiman liikkuvuuden on henkilöstöosaston tulkinnan mukaan ollut vaikuttava tekijä tilanteeseen. Erityisesti hoitoala ja varhaiskasvatus ovat vuonna 2021 kärsineet vaikeuksista löytää työntekijöitä.

Hoitoalan ja varhaiskasvatushenkilöstön positoiden täyttämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja miettiä mahdollisia houkuttimia henkilöstön rekrytointiin. Henkilöstön hyvinvointi tulee huomioida suunnitelmissa, jotta työntekijöiden jaksaminen ja motivaatio varmistetaan vastuullisessa työssä raskaan koronaepidemiajakson jälkeen.

Henkilöstöpalvelut-yksikössä henkilöstövoimavarojen kehittäminen jäi pandemian liittyvän työn ja hyvinvointialueen valmistelun varjoon ja kehittämiselvelkää on. Esimiestyötä tukeva Chef i Sibbo- ohjelma on jatkunut, jossa kuukausittain kootaan esimiehet yhteen vaihtuvien teemojen ympärille saamaan tietoa ja keskustelemaan. Esihenkilöille on tarjottu myös Johtajuuspolku-koulutusohjelmaa johon osallistui 11 esihenkilöä.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että esihenkilöiden työn kiireys ja kuormittavuus saattaa rajoittaa koulutuksiin osallistumista ja kehottaa kuntaa varmistamaan, että koulutuksiin osallistuisivat varsinkin he, jotka sitä eniten tarvitsevat.

Kunnallisten virka- ja työehtosopimusten rakenteeseen tuli 1.9.2021 merkittävä muutos kun Sosiaali- ja terveydenhuollon uusi työ- ja virkaehtosopimus (SOTE-sopimus) astui voimaan. Sipoon kunnan työntekijöistä siirtyi n. 300 uuden SOTE-sopimuksen piiriin. Toinen merkittävä muutos koski varhaiskasvatuksen opetushenkilöstön siirtymistä opetusalan sopimuksen (OVTES) piiriin. Sopimusmuutokset vaati varsin paljon henkilöstö- ja palkkahallinnollista työtä kesän ja syksyn aikana.

Vuorovuosin tehdään laajempi KEVA:n teettämä työhyvinvointikysely, joka toteutettiin marraskuussa 2021 Kevan tarjoamalla verkkotyökalulla. Vastausprosentti (70 %) oli korkeampi kuin kahtena edellisellä vuonna (Keva vastaava kysely v 2019 ja Sosiaalisen pääoma kysely v 2020). Vaikka työntekijöiden vastaukset olivat samansuuntaisia kuin vuonna 2019, pieniä heikennyksiä on tapahtunut usealla osa-alueella. Merkittävin muutos on tapahtunut työntekijöiden valmiudessa suositella työpaikkaansa tuttavilleen. Sipoon kunnan työntekijöistä 68 % suosittelisi työpaikkaansa muille vuonna 2021, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 75 %. Myös tunne, että aika riittää työtehtävien suorittamiseen on hieman heikentynyt vuodesta 2019. Muita kehittämistä vaativia osa-alueita ovat esim. yksiköiden välisen yhteistyön toimivuus, organisaation johtamistapa ja sen avoimuus sekä työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu.

Tarkastuslautakunta kehottaa kunnan johtoryhmää huolehtimaan siitä, että työhyvinvointikyselyn havaintojen perusteella valittuihin kehittämisalueisiin panostetaan määrätietoisesti ja sitoudutaan osallistamalla varsinkin eri osastojen esihenkilöitä.

Haasteena vuoden 2022 aikana tulee olemaan kunnan tukipalvelumitoituksen suunnittelu uuden kunnan koon mukaan hyvinvointialueuudistuksen lähestyessä. Henkilöstöresursseja ei voida vähentää samalla mitalla suhteessa hyvinvointisiirtymään.

7. Loppusanat

Sipoon kunnan taloudellinen tulos vuodelta 2021 oli positiivinen yllätys. Talouden suunnittelukauden osalta, tuleva hyvinvointialueen uudistus on tuomassa ennennäkemättömän rakenne- ja rahavirtamuutoksen kunnan talouteen ja Ukrainan sodan vaikutukset kuntaan luo epävarmuutta. Talouden tasapainottamiseen on syytä kiinnittää huomiota. Niin kuntalaisten kun kunnan henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseen tulee panostaa entistä vahvemmin.

Sitovien tavoitteiden saavuttamisen osalta voidaan todeta, että poikkeuksellisesta vuodesta huolimatta tavoitteita on saavutettu hieman paremmin kuin edellisenä vuotena. Tavoitteiden ja mittarien asettamiseen pitää edelleen kiinnittää huomiota, jotta ne ohjaavat kuntaorganisaatiota kehittymään ja parantamaan toimintaansa kunnan strategian toteuttamisessa. Sitovien tavoitteiden saavutettavuuden haastavuuden näkökulmasta, tarkastuslautakunta havaitsi myös hyvinkin suuria vaihteluita.

Kasvavana kuntana on tärkeää että Sipoon kunnan toiminnan jatkuvaa kehittämistä työstetään määrätietoisesti eteenpäin.

Kunnan suorittavalle henkilöstölle tarkastuslautakunta haluaa osoittaa kiitoksensa toiminnastaan, jälleen yhden poikkeuksellisen vuoden toimintaympäristön haasteiden kohtaamisesta, reagoimisesta ja omien voimavarojensa venyttämisestä kuntamme ja kuntalaistemme hyväksi.

8. Allekirjoitukset

Sipoossa, 7. päivänä kesäkuuta 2022

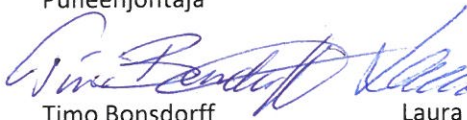
Thomas Sundström,

Puheenjohtaja

Markus Söderqvist,

Varapuheenjohtaja

Timo Bonsdorff

Jäsen

Laura Laakso

Jäsen

Maria von Flittner

Jäsen